

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 180/21
Luksemburg, 6 października 2021 r.

Postanowienie wiceprezes Trybunału w sprawie C-204/21 R-RAP
Polska/Komisja

Wiceprezes Trybunału oddaliła wniosek Polski o uchylenie postanowienia z dnia 14 lipca 2021 r., którym nakazano natychmiastowe zawieszenie stosowania przepisów krajowych dotyczących w szczególności właściwości Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego, który zapadł po wydaniu tego postanowienia, nie stanowi zmiany okoliczności mogącej podważyć zawartą w tym postanowieniu ocenę

Wyrokiem z dnia 19 listopada 2019 r.¹ Trybunał, do którego zwrócił się Sąd Najwyższy – Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych stwierdził w szczególności, że prawo Unii stoi na przeszkodzie temu, aby spory dotyczące stosowania tego prawa mogły należeć do wyłącznej właściwości organu, który nie jest niezawisłym i bezstronnym sądem². Następnie Sąd Najwyższy – Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, orzekając w sprawach, w ramach których wystąpił z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, orzekł w wyroku z dnia 5 grudnia 2019 r. oraz w postanowieniach z dnia 15 stycznia 2020 r., że Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego, z uwagi na okoliczności jej utworzenia, zakres uprawnień, skład oraz udział w jej powołaniu Krajowej Rady Sądownictwa w nowym składzie, nie może być uznana za sąd ani w rozumieniu prawa Unii, ani prawa polskiego.

W dniu 14 lutego 2020 r. weszła w życie ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw („ustawa zmieniająca”).

Uznawszy, że obowiązujące przepisy krajowe naruszają prawo Unii, Komisja wniosła do Trybunału, w dniu 1 kwietnia 2021 r., skargę o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego³. W szczególności według Komisji ustawą zmieniającą zakazano wszystkim sądom krajowym badania spełnienia wymogów Unii dotyczących niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy. Ponadto w ocenie Komisji sprzeczne z prawem Unii są zarówno przepisy ustanawiające wyłączną właściwość Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego (Polska) do rozpoznawania zarzutów i zagadnień prawnych dotyczących braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego, jak i te pozwalające na zakwalifikowanie badania poszanowania wymogów Unii dotyczących niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy jako przewinienia dyscyplinarnego. Wreszcie zdaniem Komisji Polska naruszyła prawo Unii, ponieważ powierzyła Izbie Dyscyplinarnej, której niezawisłość i bezstronność nie są zagwarantowane, właściwość do orzekania w sprawach dotyczących statusu sędziów i asesorów sądowych oraz pełnienia przez nich urzędu, takich jak z jednej strony sprawy o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie sędziów lub asesorów sądowych oraz z drugiej strony sprawy z zakresu prawa pracy

¹ Wyrok Trybunału z dnia 19 listopada 2019 r., A.K. i in. (niezależność Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego) (C-585/18, C-624/18 i C-625/18, zob. komunikat prasowy nr 145/19).

² W ocenie Trybunału jest tak wówczas, gdy obiektywne okoliczności, w jakich został utworzony dany organ, oraz jego cechy, a także sposób, w jaki zostali powołani jego członkowie, mogą wzbudzić w przekonaniu jednostek uzasadnione wątpliwości co do niezależności tego organu od czynników zewnętrznych, w szczególności od bezpośrednich lub pośrednich wpływów władzy ustawodawczej i wykonawczej, oraz jego neutralności względem ścierających się przed nim interesów, i prowadzić w ten sposób do braku przejawiania przez ten organ oznak niezawisłości lub bezstronności, co mogłoby podważyć zaufanie, jakie sądownictwo powinno budzić w jednostkach w społeczeństwie demokratycznym.

³ Sprawa C-204/21.

i ubezpieczeń społecznych dotyczące sędziów Sądu Najwyższego i sprawy z zakresu przeniesienia sędziego Sądu Najwyższego w stan spoczynku. Ponadto kwestionowane przepisy krajowe naruszają w ocenie Komisji prawo do poszanowania życia prywatnego i ochrony danych osobowych.

W oczekiwaniu na wyrok kończący postępowanie w sprawie C-204/21 („ostateczny wyrok”) Komisja wystąpiła do Trybunału, w ramach postępowania w przedmiocie środków tymczasowych, z wnioskiem o zarządzenie wobec Polski środków tymczasowych zobowiązujących ją do: 1) zawieszenia, po pierwsze, stosowania przepisów, na podstawie których Izba Dyscyplinarna jest właściwa do orzekania w sprawach o zezwolenie na pociągnięcie sędziów i asesorów sądowych do odpowiedzialności karnej lub na ich tymczasowe aresztowanie, zatrzymanie lub przymusowe doprowadzenie, oraz po drugie, do zawieszenia skutków wydanych już uchwał Izby Dyscyplinarnej zezwalających na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej lub jego tymczasowe aresztowanie, a także do powstrzymania się od przekazania wyżej wskazanych spraw do rozpoznania przez organ sądowy, który nie spełnia wymogów niezależności wskazanych w szczególności w wyżej przywołanym wyroku w sprawie A.K; 2) zawieszenia stosowania przepisów, na podstawie których Izba Dyscyplinarna jest właściwa do orzekania w sprawach dotyczących statusu sędziów Sądu Najwyższego i pełnienia przez nich urzędu, w szczególności w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych dotyczących sędziów Sądu Najwyższego i w sprawach z zakresu przeniesienia sędziego Sądu Najwyższego w stan spoczynku oraz do powstrzymania się od przekazania tych spraw do rozpoznania przez organ sądowy, który nie spełnia wymogów niezależności wskazanych w szczególności w wyżej przywołanym wyroku w sprawie A.K.; 3) zawieszenia stosowania przepisów zezwalających na pociągnięcie do odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów za badanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy; 4) zawieszenia stosowania przepisów krajowych w zakresie, w jakim zakazują sądom krajowym badania spełnienia wymogów Unii dotyczących niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy; 5) zawieszenia stosowania przepisów przekazujących do wyłącznej właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych rozpoznawanie zarzutów braku niezawisłości sędziego lub braku niezależności sądu; 6) powiadomienia Komisji, nie później niż w ciągu miesiąca od doręczenia postanowienia (wiceprezes) Trybunału o wszystkich środkach, które przyjęła w celu pełnego zastosowania się do tego postanowienia.

W postanowieniu z dnia 14 lipca 2021 r.⁴ („postanowienie w przedmiocie środków tymczasowych”) wiceprezes Trybunału uwzględniła wszystkie wnioski Komisji do czasu wydania ostatecznego wyroku.

Polska, uznawszy, że po wydaniu postanowienia w przedmiocie środków tymczasowych nastąpiła zmiana okoliczności, złożyła wniosek o uchylenie tego postanowienia⁵. Ponadto to państwo członkowskie wniosło o przekazanie tego wniosku do rozpoznania przez Trybunał w składzie wielkiej izby.

W wydanym dziś postanowieniu wiceprezes Trybunału, sędzia Rosario Silva de Lapuerta, oddaliła złożony przez Polskę wniosek.

Po pierwsze, w odniesieniu do wniosku o przekazanie sprawy do rozpoznania przez Trybunał w składzie wielkiej izby wiceprezes przypominała, że zgodnie z regulaminem postępowania⁶ wiceprezes Trybunału orzeka samodzielnie w przedmiocie wniosków o zawieszenie wykonania aktu lub o zastosowanie innych środków tymczasowych albo natychmiast przekazuje wniosek Trybunałowi. W rezultacie wiceprezesowi Trybunału przysługuje właściwość do orzekania

⁴ Sprawa [C-204/21 R](#) (zob. komunikat prasowy nr [127/21](#)).

⁵ Jednocześnie Komisja, uznawszy, że Polska nie zastosowała się do obowiązków nałożonych na nią na mocy postanowienia w przedmiocie środków tymczasowych, wniosła, w dniu 7 września 2021 r., o nałożenie na Polskę dziennej kary pieniężnej do zapłaty na poczet budżetu Unii w wysokości niezbędnej, aby skłonić to państwo członkowskie do jak najszybszego zapewnienia skuteczności środków tymczasowych zarządzonych w dniu 14 lipca 2021 r. Wniosek ten nie został jeszcze rozpatrzony.

⁶ Artykuł 161 § 1 w związku z art. 1 decyzji Trybunału Sprawiedliwości 2012/671/UE z dnia 23 października 2012 r. w sprawie obowiązków wiceprezesa Trybunału w zakresie orzekania (Dz.U. 2012, L 300, s. 47).

w sprawie wszelkich wniosków w przedmiocie środków tymczasowych lub też, gdy ze względu na szczególne okoliczności uzna on, że dany wniosek wymaga przekazania go składowi orzekającemu, do przekazania takiego wniosku Trybunałowi. Wynika z tego, że to wyłącznie do wiceprezesa Trybunału należy dokonanie w każdym konkretnym przypadku oceny tego, czy złożone do niego wnioski w przedmiocie środków tymczasowych wymagają przekazania ich Trybunałowi w celu przydzielenia ich składowi orzekającemu.

Po drugie, wiceprezes rozważyła argument Polski dotyczący zmiany okoliczności, która miałaby wynikać z faktu wydania przez Trybunał Konstytucyjny (Polska) wyroku z dnia 14 lipca 2021 r.⁷ („wyrok Trybunału Konstytucyjnego”). Zdaniem tego państwa członkowskiego postanowienie z dnia 14 lipca 2021 r. jest sprzeczne z polskim porządkiem konstytucyjnym. Wiceprezes przypominała w tym względzie, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału **zasada pierwszeństwa prawa Unii ustanawia prymat prawa Unii nad prawem państw członkowskich**. Zasada ta nakłada zatem na wszystkie organy państw członkowskich obowiązek zapewnienia pełnej skuteczności różnych norm prawa Unii, a prawo państw członkowskich nie może mieć wpływu na skuteczność przyznaną tym różnym normom w obrębie terytorium tych państw. Otóż, jak wielokrotnie wskazywał na to Trybunał, na podstawie art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE⁸ **każde państwo członkowskie powinno zapewnić w szczególności, by organy należące – jako „sądy” w rozumieniu prawa Unii – do systemu środków odwoławczych w dziedzinach objętych prawem Unii i mogące w związku z tym rozstrzygać w tym charakterze o stosowaniu lub wykładni prawa Unii odpowiadały wymogom skutecznej ochrony sądowej**. Postanowienie to nakłada zatem na państwa członkowskie jasny i precyzyjny obowiązek osiągnięcia rezultatu, który jest bezwarunkowy, jeśli chodzi o wymogi, jakie muszą spełniać sądy, do których należy dokonywanie wykładni i stosowanie prawa Unii. I tak, chociaż organizacja wymiaru sprawiedliwości w państwach członkowskich należy do kompetencji tych ostatnich, to przy wykonywaniu tej kompetencji państwa członkowskie mają obowiązek dotrzymywać zobowiązań wynikających dla nich z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE. Wynika stąd, że **przepisy krajowe dotyczące organizacji wymiaru sprawiedliwości w państwach członkowskich mogą być przedmiotem kontroli w świetle art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w ramach skargi o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, a w konsekwencji także środków tymczasowych⁹ związanych w szczególności z zawieszeniem stosowania wspomnianych przepisów**. Okoliczność, że krajowy trybunał konstytucyjny stwierdza, iż **takie środki są sprzeczne z porządkiem konstytucyjnym danego państwa członkowskiego, w żaden sposób nie wpływa na powyższą ocenę**. Zgodnie bowiem z zasadą pierwszeństwa prawa Unii okoliczność, że państwo członkowskie powołuje się na przepisy prawa krajowego, nawet jeśli są one rangi konstytucyjnej, nie może naruszać jedności i skuteczności prawa Unii. Wynika z tego, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie stanowi „zmiany okoliczności” w rozumieniu regulaminu postępowania¹⁰, która mogłaby podważyć ocenę zawartą w postanowieniu w przedmiocie środków tymczasowych. W konsekwencji **należy oddalić wniosek Polski o uchylenie postanowienia w przedmiocie środków tymczasowych**.

UWAGA: Trybunał wyda wyrok co do istoty sprawy w terminie późniejszym. Postanowienie w przedmiocie środków tymczasowych nie przesądza kwestii powództwa głównego.

UWAGA: Skarga o stwierdzenie uchybienia państwa członkowskiego jest kierowana przeciwko państwu członkowskiemu, które uchybiło zobowiązaniom wynikającym z prawa Unii, przez Komisję lub inne państwo

⁷ Sprawa [P 7/20](#). W wyroku tym Trybunał Konstytucyjny orzekł w szczególności, że art. 4 ust. 3 akapit drugi TUE w związku z art. 279 TFUE jest niezgodny z art. 2, art. 7, art. 8 ust. 1 oraz art. 90 ust. 1 w związku z art. 4 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z tego względu, że Trybunał Sprawiedliwości przekroczył przyznane mu kompetencje, a mianowicie orzekł *ultra vires*, zarządzając wobec Polski jako państwa członkowskiego Unii środki tymczasowe odnoszące się do ustroju i właściwości polskich sądów oraz trybu postępowania przed tymi sądami, wskutek czego w stosunku do tych środków nie znajdują zastosowania zasady pierwszeństwa oraz bezpośredniego stosowania prawa Unii określone w art. 91 ust. 1–3 Konstytucji.

⁸ Postanowienie to stanowi, że Państwa Członkowskie ustanawiają środki niezbędne do zapewnienia skutecznej ochrony prawnej w dziedzinach objętych prawem Unii.

⁹ Zarządzanych przez Trybunał na podstawie art. 279 TFUE, który stanowi, że w sprawach, które rozpatruje, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej może zarządzić niezbędne środki tymczasowe.

¹⁰ Artykuł 163.

członkowskie. Jeżeli Trybunał Sprawiedliwości stwierdzi uchybienie, państwo, którego to dotyczy, powinno jak najszybciej zastosować się do wyroku. Jeżeli Komisja uzna, że państwo członkowskie nie zastosowało się do wyroku, może wnieść nową skargę i domagać się sankcji finansowych. Jednak w sytuacji nieprzekazania Komisji krajowych środków transpozycji dyrektywy Trybunał Sprawiedliwości może, na jej wniosek, nakładać kary pieniężne już na etapie pierwszego wyroku.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) postanowienia jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793